

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

від 19 грудня 2017 року № 26-5

м. Київ

Про результати аудиту ефективності управління Міністерством енергетики та вугільної промисловості України об'єктами державної власності у сфері транзиту, експорту та імпорту енергоносіїв

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України «Про Рахункову палату» розглянуто Звіт про результати аудиту ефективності управління Міністерством енергетики та вугільної промисловості України об'єктами державної власності у сфері транзиту, експорту та імпорту енергоносіїв. За результатами розгляду Рахункова палата

В С Т А Н О В И Л А:

1. Міністерством енергетики та вугільної промисловості України (далі – Міненерговугілля) у 2015–2016 роках та протягом 9 місяців 2017 року не забезпечено належним чином ефективного управління об'єктами державної власності, що мають фінансові наслідки для державного бюджету у сфері транзиту, експорту та імпорту енергоносіїв.

Із сорока шести державних підприємств, установ, організацій і об'єднань, що належали до сфери управління Міненерговугілля в електроенергетичному комплексі, та господарських товариств, щодо яких Міненерговугілля здійснювало управління корпоративними правами держави, на час аудиту діяльність з транзиту, експорту та імпорту енергоносіїв здійснювало тільки ДПЗД «Укрінтеренерго».

Стратегічний план розвитку для ДПЗД «Укрінтеренерго» Міненерговугілля затвердило лише 11.09.2017, тобто орієнтири розвитку цього підприємства протягом майже усього досліджуваного періоду не були визначені. Як наслідок, штучно знижувалася ефективність його фінансово-господарської діяльності.

2. Чинне законодавство достатньою мірою визначає правові основи господарської діяльності, повноваження уповноважених державних органів управління і суб'єктів управління тощо. Проте у сфері електроенергетики згідно із зобов'язаннями перед Європейським Союзом законодавство змінювалося. Передбачені Законом України «Про ринок електричної енергії»

підзаконні акти, необхідні для запровадження нової моделі ринку електроенергії, ще розробляються.

План розвитку Об'єднаної енергетичної системи України на наступні десять років, розроблення та затвердження якого було передбачено чинним до 11.06.2017 Законом України «Про засади функціонування ринку електричної енергії України», Кабінетом Міністрів України не затверджувався.

3. Міненерговугілля не забезпечило належним чином ефективного управління та контролю за діяльністю ДПЗД «Укрінтеренерго».

Міністерством не забезпечено виконання своїх повноважень щодо призначення керівника підприємства, який би на стабільній основі ним ефективно управляв. Протягом періоду, що перевірявся, керівництво підприємством здійснювали виконувачі обов'язків директора. Відсутність контракту з керівником підприємства також ослаблювала контроль Міністерства за його діяльністю.

Організаційна структура ДПЗД «Укрінтеренерго» та його штатний розпис у 2015–2016 роках неодноразово змінювалися, що не сприяло сталій роботі підприємства. Так, організаційна структура підприємства у 2015 році змінювалася 7 разів, а в 2016 році – 5; штатний розпис апарату управління підприємства – відповідно 23 і 17 разів.

ДПЗД «Укрінтеренерго» через відсутність належного контролю з боку Міненерговугілля не забезпечено в повному обсязі дотримання Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо погодження з уповноваженим органом управління облікової політики.

У досліджуваному періоді проведення підрозділом внутрішнього аудиту Міненерговугілля планових внутрішніх аудитів ДПЗД «Укрінтеренерго» не передбачалося, але проведено три позапланові аудити різних питань його фінансово-господарської діяльності, за результатами яких підприємством вживалися відповідні заходи реагування.

4. Діяльність ДПЗД «Укрінтеренерго», в цілому, прибуткова. Проте обсяги чистого доходу від реалізації продукції протягом періоду, який перевірявся, знижувалися, а визначені фінансовими планами показники діяльності підприємства здебільшого в повному обсязі не досягалися.

Плановий показник чистого доходу від реалізації продукції у 2015 році не виконано на 1446,8 млн грн (14,4 відс. від плану), у 2016 році – на 7044,1 млн грн (90,2 відс. від плану). Плановий показник собівартості від реалізації продукції у 2015 році не виконано на 1830,5 млн грн (19,5 відс.), у 2016 році – на 6891,3 млн грн (91,3 відсотка). Головна причина такої ситуації – невиконання підприємством плану поставок електроенергії до АР Крим і м. Севастополя у 2015 році та відсутність поставок у 2016 році з незалежних від підприємства причин.

Чистий прибуток підприємства за 2015 рік становив 153,4 млн грн, за 2016 рік – 10,9 млн грн, за 9 місяців 2017 року – 16,0 млн гривень.

5. Міненерговугілля затверджувало фінансові плани ДПЗД «Укрінтеренерго» на 2015 і 2017 роки з порушенням термінів, визначених статтею 75 Господарського кодексу України (із затримкою на 58 і 75 днів відповідно). Такі затримки створювали передумови до порушення законодавства.

Через відсутність дієвого контролю з боку Міненерговугілля підприємством були допущені **перевитрати коштів** за плановими показниками фінансових планів і здійснені **незаплановані витрати на загальну суму 534,6 млн грн** (у 2015 році – 345,3 млн грн, у 2016 році – 189,3 млн гривень). При цьому зміни до фінпланів підприємства не вносилися.

У рамках виконання інвестиційних програм Калуської ТЕЦ у **2016 році ДПЗД «Укрінтеренерго» з перевищенням планового показника використано 2,5 млн грн**, що є порушенням вимог затвердженого постановою НКРЕКП від 15.10.2015 № 2585 Порядку формування інвестиційних програм ліцензіатів з виробництва електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралях та когенераційних установках.

6. Кабінетом Міністрів України і Міненерговугіллям не забезпечено ефективної діяльності щодо розпорядження державним майном і його збереження.

Кабінет Міністрів України постановою від 12.05.2015 № 271 «Про проведення прозорості та конкурентної приватизації у 2015 році» **передбачив приватизацію єдиного майнового комплексу Калуської ТЕЦ**, яка належала до структури ДПЗД «Укрінтеренерго», **що суперечить вимогам Закону України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації» та частини дев'ятої статті 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності».**

З 2009 по 2016 рік загальний обсяг вкладень ДПЗД «Укрінтеренерго» у фінансово-господарську діяльність Калуської ТЕЦ та інвестицій в її основні фонди становив 150,9 млн гривень. Це дало змогу суттєво поліпшити її фінансово-економічний стан, матеріально-технічну базу, а діяльність ТЕЦ стала більш ефективною.

Міненерговугілля наказом від 13.07.2016 № 449 «Про створення шляхом виділу ДП «Калуська теплоелектроцентрально-нова» **виділило зі складу ДПЗД «Укрінтеренерго» відокремлений підрозділ ВФ «Калуська ТЕЦ» і створило на його базі ДП «Калуська теплоелектроцентрально-нова». Виведення зі складу ДПЗД «Укрінтеренерго» частини нерухомого майна у зазначений спосіб суперечить вимогам частини дев'ятої статті 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності».**

Під час виділення Калуської ТЕЦ зі складу ДПЗД «Укрінтеренерго» згідно з розподільчим балансом, погодженим Міненерговугіллям, за підприємством залишено 56,6 млн грн дебіторської заборгованості КП «Водотеплосервіс» перед Калуською ТЕЦ, імовірність повернення якої незначна, оскільки вона є простроченою і наділі буде віднесена до втрат підприємства.

7. Міненерговугілля і ДПЗД «Укрінтеренерго» не забезпечили ефективного управління майном підприємства. На його балансі є нерухоме майно, яке в господарській діяльності тривалий час не використовується, проте здійснюються витрати на його утримання. Спроби підприємства здати це майно в оренду були безрезультатними. **Непродуктивні витрати підприємства на утримання майна становили 3091,0 тис. грн** (у т. ч. за 2015 рік – 961,0 тис. грн; 2016 рік – 971,0 тис. грн; за 9 місяців 2017 року – 1159,0 тис. гривень).

8. У 2015–2016 роках на виконання рішень Міненерговугілля ДПЗД «Укрінтеренерго» організувало та здійснило постачання в Україну вугілля для потреб теплових електростанцій ПАТ «Центренерго». Підприємством було імпортовано 358,5 тис. т вугілля (у т.ч. у 2015 році – 256,7 тис. т, у 2016 році – 101,8 тис. т) на суму 583,2 млн грн (у т.ч. у 2015 році – на 409,2 млн грн, у 2016 році – на 174,0 млн гривень).

Водночас **на імпорт вугілля підприємством використано на 316,2 млн грн** більше, ніж передбачалося фінансовими планами (у 2015 році – на 142,2 млн грн, у 2016 році – на 174,0 млн гривень). Відповідно, **використання коштів у сумі 316,2 млн грн здійснено з порушенням статті 75 Господарського кодексу** в частині дотримання суб'єктами господарювання планових показників фінансових планів.

Для закупівлі вугілля підприємство залучало кредитні кошти в АБ «Укргазбанк». Усього було залучено 1505,3 млн грн і 5,5 млн дол. США. До кінця 2016 року повернено 1585,1 млн грн і 5,5 млн дол. США. Оплата відсотків за користування кредитами становила 31,87 млн грн (у 2015 році – 24,67 млн грн, у 2016 році – 7,20 млн гривень).

9. У 2015 році ДПЗД «Укрінтеренерго» імпортовано електроенергії на суму 1,8 млрд гривень. Імпорт електроенергії здійснено за особливою процедурою в рамках визначених Кабінетом Міністрів України тимчасових надзвичайних заходів на ринку електричної енергії. Зокрема, доступ до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж для імпорту електроенергії підприємству було надано ДП «НЕК «Укренерго» без проведення відповідного аукціону. **Імпортовану електроенергію в повному обсязі продано на оптовому ринку електроенергії України за цінами, визначеними НКРЕКП.**

У цьому ж році на виконання рішень Кабінету Міністрів України та Міненерговугілля підприємство здійснювало поставки електроенергії на тимчасово окуповану територію АР Крим і до м. Севастополя. Всього було поставлено електроенергії на суму 5,9 млрд гривень. З 2016 року та надалі поставки електроенергії до АР Крим і м. Севастополя не здійснювалися.

У досліджуваному періоді ДПЗД «Укрінтеренерго» здійснювало експорт електроенергії лише у 2017 році, оскільки ціна на електроенергію на оптовому ринку електроенергії України перевищувала ціни в сусідніх країнах. Усього підприємство продало електроенергії на суму 109,8 тис. євро.

Діяльність щодо транзиту електроенергії була більш результативною і здійснювалася підприємством протягом усього періоду, що перевірявся. За транзит електроенергії підприємство отримало 14,2 млн євро.

10. ДПЗД «Укрінтеренерго» не забезпечено дієвих заходів щодо підвищення ефективності за результатами спільної діяльності.

Підприємство отримувало дивіденди від в'єтнамсько-українського СП «Консультативно-будівельний трест з обмеженою відповідальністю «ШОНГ ДА-УКРИН» після завершення відповідних бюджетних періодів із затримкою від 10 місяців до 1,5 року. Дивідендів від спільної діяльності з UKRENERGY HOLDING AG підприємство не отримувало. Припинення діяльності цього спільного підприємства призвело до втрати частки підприємства у його статутному фонді.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

В И Р І Ш И Л А:

1. Звіт про результати аудиту ефективності управління Міністерством енергетики та вугільної промисловості України об'єктами державної власності у сфері транзиту, експорту та імпорту енергоносіїв затвердити.

2. Відомості у формі рішення Рахункової палати про результати аудиту ефективності управління Міністерством енергетики та вугільної промисловості України об'єктами державної власності у сфері транзиту, експорту та імпорту енергоносіїв надіслати Кабінету Міністрів України і запропонувати доручити Міністерству енергетики та вугільної промисловості України і Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг опрацювати питання збільшення обсягів експорту електроенергії з України.

3. Рішення Рахункової палати і Звіт надіслати Міністерству енергетики та вугільної промисловості України для усунення виявлених порушень і недоліків і рекомендувати:

- провести конкурс і призначити на постійній основі директора ДПЗД «Укрінтеренерго»;

- посилити контроль за визначенням надалі організаційної структури ДПЗД «Укрінтеренерго»;

- забезпечити своєчасність затвердження фінансових планів ДПЗД «Укрінтеренерго»;

- вирішити питання подальшої долі майна, яке у виробничій діяльності підприємства не використовується;

- доручити підприємству вжити дієвих заходів щодо своєчасного отримання дивідендів за рахунок спільної діяльності в рамках в'єтнамсько-українського СП «Консультативно-будівельний трест з обмеженою відповідальністю «ШОНГ ДА-УКРИН»;

- вжити заходів щодо усунення всіх виявлених недоліків і порушень;

- регулярно інформувати Рахункову палату про стан виконання її рекомендацій.

4. Про результати аудиту поінформувати Верховну Раду України та рекомендувати розглянути їх на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки.

5. Оприлюднити рішення та Звіт на офіційному веб-сайті Рахункової палати.

6. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Зарембу І. М.

Голова Рахункової палати

Р. М. Магута